

Bent Hansen

GENERALDIREKTØREN
Maria Rørbye Rønn

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Maria Rørbye Rønn
5. oktober 2016

Kære Bent Hansen

Du har den 23. juli klaget til DR over Radioklassikeren, som blev sendt den 18. juli 2016. Efter at redaktionen gav dig svar på din kritik den 2. september 2016, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og udarbejdet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn
Generaldirektør

Kopi: Journalen
Jurachef Peter Skov
Etikchef Inger Bach
Redaktionschef Dorte Palle Jørgensen

Gennemgang af sagen.

Den 23. juli 2016 klager Bent Hansen over programmet "Radioklassikeren" fra den 18. juli 2016 på P1. Klager skriver: *"Det er fuldstændig forkert, at Jon Kaldan (værten. Red) skal bruge programmet til at tale nedladende om integrationsministeren. Han bruger sin stilling som DR medarbejder til at svine integrationsministeren og alle der er enige med hende til. Der er mange der mener at det er i orden at flygtninge bor i telte og dem får Jon Kaldan fremstillet som idiotiske racister eller tilsvarende. Det er ikke meningen at DR's programmer skal være DR's medarbejdere mulighed for at svine politiske modstandere til og ovenikøbet på et urigtigt grundlag. Det er desuden meget ringe at DR ikke selv stopper den slags og lever op til at DR skal være upolitisk. Har i ingen moral i DR??"*

Den 2. september 2016 svarer redaktionschef Dorte Palle Jørgensen klager. Hun skriver: *"Jeg medgiver at Jon Kaldan laver et oplæg med kant, men det skal ses i den sammenhæng, at det lægger op til en udsendelse, der prøver at give et nuanceret tilbageblik på, hvordan vi er endt i den flygtningekrise, vi står i pt. Formålet med Radioklassikeren er at kuratere klip fra arkivet og bringe dem ind i en aktuel kontekst. Programmet produceres i DRKultur, hvor vi benytter os af storytelling og viser virkeligheden filtreret igennem et temperament som oplæg til debat og videre samtale. Når det er sagt, så tager vi selvfølgelig en henvendelse som denne alvorligt, og jeg vil tale igennem med Jon, når han er tilbage fra ferie. Jeg vil medgive, at den lettere ironiske undertone, der ligger i oplægget kan være svær at afkode."*

Den 8. september henvender klager sig til mig i egenskab af lytternes og seernes redaktør. Han er utilfreds med svaret, da han især kræver *"klart svar på om Jon Kaldan med sit indlæg er upartisk eller ikke"* og skriver: *"I det hele taget opfatter han Dorte Palle Jørgensens svar som uklart. I prøver i stedet via hentydninger og uklart sprog at negligere overtrædelsen og sylte klagen!"*

Den 13. september uddyber klager sit tema med to rejste spørgsmål: *"Er det korrekt at indslaget langt fra var upartisk." Har jeg fået tilstrækkeligt svar."*

Jeg har gennemgået sagen og afleverer hermed min indstilling

Radioklassikeren er en serie på DR P1, hvor tilrettelæggeren benytter radioarkivmateriale til en montage om et bestemt emne. Programmet præsenteres sådan på sin hjemmeside: *"Radioklassikeren præsenterer guld fra radioarkiverne og dokumenterer DR's enestående betydning for danskernes fælles hukommelse."* Det pågældende program blev sendt den 18. juli 2016 tilrettelagt af DR medarbejder Jon Kaldan. Titlen er *"I dybeste taknemmelighed."* Programmet beskrives sådan i

redaktionens foromtale: *"For godt et halvt år siden åbnede regeringen under stor bevågenhed og harme en teltlejr i den første vintersne til at huse flygtninge fra Syrien. Meningen var klar nok. Rygterne om teltlejre i det kolde nord skulle nå Syrien og dermed afskrive Danmark som attraktiv destination. Men nyheden om de danske teltlejre nåede også verdenspressen og var med til at skramme Danmarks ry som foregangslandet, der havde frelst sine jødiske medborgere fra nazisterne. Radioklassikeren ser i denne sommergenudsendelse tilbage på en tid, der blev beskrevet som et guldblade i danskernes historiebog."*

Programmet er efter en indledende speak om nutiden primært bygget op om interviews og radioklip, hvoraf nogle er mere end halvtreds år gamle, men indledes og afsluttes af vært og tilrettelægger. Introduktionen lyder:

"Den danske saga om nordboerne og de mange flygtninge fra syd fortsætter uge efter uge med nye og forunderlige indslag. Netop som den første frost og sne indfandt sig i slutningen af november, gennemførte regeringens fantasifulde integrationsminister sin plan om at indlogere enlige, mandlige flygtninge fra Syrien i en stor teltlejr i Nordjylland i nærheden af Thisted. Sådant en slags moderne og påtvungen Thy-lejr. Vi er jo frisindede friluftsmennesker, og hvis man vil integreres, så kan man jo lige så godt begynde med spejderlivets glæder med det samme. Altså, imens integrationsmyndighederne så bruger et par måneder – eller tre eller mere – på at undersøge, om man overhovedet har ret til sådan at nasse på danske campingfor nøjelser. Og som ministeren siger, så er teltene jo af den standard, vi sender vores soldater ud i, når de er i krig med samme slags kaffeautomater og brusebadsfaciliteter. Så er de vel gode nok, når man er flygtning og ikke engang behøver at være i krig, eller hvordan det nu skal forstås. Nå, nu er Radioklassikeren jo et program, der først og fremmest lægger øre til fortiden, så lad os begynde her, hvor jeg er taget hen i dag, på den nordsjællandske kyst. Heroppe er den korteste vej til Sverige med passage på bare fem kilometer de smalleste steder. Så da Samarbejdspolitikken i 1943 brød sammen, og tyskerne indledte en aktion for at indfange de danske jøder, havde de fleste søgt tilflugt i områderne heroppe, mens de ventede på muligheder for at komme over sundet. Her – i Gilleleje – havde firs flygtninge med hjælp fra præsten og andre af byens borgere gemt sig på kirkens loft. Og heroppe under de store, knirkende loftsspær ventede man med tilbageholdt åndedræt og håbede på skibsløjshed den følgende dag. Men én mistelten var ikke taget i ed. En dansk pige, ganske ung, fortalte sin tyske kæreste om de jødiske flygtninge på loftet."

Den afsluttende speak er noget kortere. Jeg citerer her den relevante passage: *"Det er svært at forestille sig, at vores modtagelse af syriske flygtninge i teltlejre og af vrangvillige kommuner skulle kunne blive endnu et guldblade i dansk historie. Men det er måske værd at huske på, at historien om de danske jøders flugt og hjemkomst ikke skete på grund af datidens politikere, men i lige så høj grad på trods af dem. Så vi kan måske nå det endnu, hvis vi altså gider."*

DR's etiske regler omtaler ytringer som DR-ansat. (kap. 19 habilitet)
 Heraf fremgår det, at man ikke i sit arbejde for DR må skilte med eller propagandere for egne holdninger, medmindre det sker som led i et redaktionelt koncept med "holdningsprægede værter." I praksis har DR ikke defineret nærmere, hvad der karakteriserer det begreb. Men grundantagelsen i DR's etik er, at DR-medarbejdere som udgangspunkt ikke bærer politiske, religiøse eller andre holdninger med ind i programmerne. Det skal være en undtagelse, når det sker. Dette må også forstås sådan, at ikke kun værten, men de enkelte, udsendte programmer – uanset værtens ståsted – heller ikke har en politiske eller anden holdningsmæssig mission. I forordet til DR's etik står der blandt andet: *"Vi tager aldrig hensyn til eller lader os styre af økonomiske eller politiske særinteresser. Der må ikke kunne rejses berettiget tvivl om DR, produktionernes eller medarbejdernes integritet. Vi er fair over for alle parter, holdninger og synspunkter gennem en upartisk og kritisk journalistik. Vi favoriserer ikke bestemte samarbejdspartnere eller interesser."*

I P1's eget koncept for værter på Radioklassikeren, så står der: *"Personlig, kommenterende, erindrende, fabulerende, udfordrende. Værten maler med den ekspressive radiopensel og er ikke museumsbestyrer, men gør fortiden vedkommende og præciserer sammenhængen mellem fortid, nutid og fremtid. Værten giver med sine indspark udsendelsen rytmisk drive."*

Definitionen har en så almen karakter, at det den er svær at afkode, hvad sætningerne konkret betyder, men den tillader værten at være "kommenterende" og "udfordrende." Jeg opfatter det dog sådan, at dette spillerum skal være inden for DR's grundlæggende bestemmelser. Jeg er ikke bekendt med, hvor værten i det program, der er klaget over, står personligt. Det er sagen uvedkommende. Værten personificerer med sin stemme og speak programmet, og derfor bliver det værten, der er bærer af holdninger.

Selv om P1 tillader værten som bærer af programmet at fremsætte holdninger og kommentarer, er det en overskridelse af rammen og en holdningsmæssig tilkendegivelse, når programmet lægger afstand til et aktuelt spørgsmål – nemlig oprettelsen af teltlejre til asylsøgere og migranter.

Selv om P1 definerer værtens ret til at kommentere og være personlig, er udsendelsen også underlagt den overordnede bestemmelse om upartiskhed. Redaktionschef Dorte Palle Jørgensen omtaler værtens opgave i sit svar til klager som den, der *"viser virkeligheden filtreret igennem et temperament som oplæg til debat og videre samtale."*

Samtidig medgiver hun klager, at det i dette tilfælde kan være en balance, der er tippet. Hun skriver: *"Jeg vil medgive, at den lettere ironiske undertone, der ligger i oplægget kan være svær at afkode."*

Hverken DR's etiske regler på dette punkt, P1's koncept eller redaktionschef Dorte Palle Jørgensens bemærkninger i forhold til værternes spillerum er klare og entydige. Det rummer så brede fortolkningsmuligheder, at det i praksis bliver temmelig udflydende, hvor grænsen går.

Jeg har gennemlyttet Radioklassikeren fra den 18. juli, og det er min opfattelse, at tilrettelæggeren introduktion og afslutning rummer en sarkasme og ironi, som udtrykker en negativ holdning til nutidens behandling og indkvartering af asylsøgere og migranter – specielt set i forhold til den oprettede teltlejr i Thy. Således når tilrettelæggeren ironisk taler om flygtninge indkvarteret i telte i Thy, som *"nasser på danske campingfornøjelser,"* må det opfattes som en ironiske kommentar til de aktuelle indkvarteringsforhold i flygtningecenteret i Thy. Umiddelbart inden siger tilrettelæggeren: *Vi er jo frisindede friluftsmennesker, og hvis man vil integreres, så kan man jo lige så godt begynde med spejderlivets glæder med det samme. Altså, imens integrationsmyndighederne så bruger et par måneder – eller tre eller mere – på at undersøge, om man overhovedet har ret til sådan at nasse på danske campingfornøjelser.*

Jeg opfatter dette som en sarkastisk kommentar til såvel asylprocedure som indkvarteringsforhold, hvor man som tilrejsende asylsøger skal lære *"spejderlivets glæder"* at kende. Jeg opfatter det ikke sådan, at værten bogstavelig talt mener, asylsøgere nasser, eller har godt af at bo i telte for at lade sig integrere som friluftsmennesker i Danmark. Det må derimod opfattes som sproglig afstand til beslutningen om at asylsøgere og migranter i visse tilfælde skal indkvarteres i telte. Hele udsendelsen hviler ifølge programteksten på en præmis om, at det danske ry er *"skrammet"* i *"verdenspressen"*, og at dette tærer på Danmarks gode ry som et hjælpsomt land for landflygtige jøder under Besættelsen. Selve præmissen er diskutabel og politisk ladet i den form, som den fremsættes – nemlig ubearbejdet uden dokumentation for rigtigheden.

Samtidig erindrer tilrettelæggeren om, at den rosværdige (omtalt i speaken som *"guldblade"*) danske indsats under Besættelsen skete på trods af det politiske styre – en direkte kobling til den nuværende asyl – og flygtningepolitik: *"Det er svært at forestille sig, at vores modtagelse af syriske flygtninge i teltlejr og af vrangvillige kommuner skulle kunne blive endnu et guldblade i dansk historie. Men det er måske værd at huske på, at historien om de danske jøders flugt og hjemkomst ikke skete på grund af datidens politikere, men i lige så høj grad på trods af dem. Så vi kan måske nå det endnu, hvis vi altså gider."*

Jeg opfatter det som en slags konklusion på udsendelsen. Den rummer en indirekte opfordring til, at borgere gør op med indkvarteringen af asylsøgere og migranter i telte, hvis det danske ry (som hævdet i præmissen for programmet) ikke skal lide yderligere overlast.

Det samlede indtryk af de ovennævnte eksempler er, at den fremsatte speak gennem brug af sarkasme, af udtryk som *"nasser"*, *"spejderlivets glæder"* og *"fantasifulde integrationsminister"* udtrykker afstand i forhold til de aktuelle indkvarteringsforhold og førte politik. Værten kunne godt have valgt samme tema og refereret eventuelle udenlandske kritikere og kilder, eventuelt iagttagere, der kobledes det danske ry til jødernes flugt og Samarbejdspolitikken, og dermed have foretaget den sammenstilling, som er temaet i udsendelsen. Man kunne have benyttet interviews med kilder, som bliver forholdt kritikken, som ligger i den sarkastiske speak. Det er ikke sket. Måden programmet blev udført på, læner det sig i stedet op ad en klumme eller radiokommentar i stedet for. Det, at programmet er et kulturprogram og har en friere stil end eksempelvis indslag fra nyhedsafdelingen, betyder dog fortsat, at

Radioklassikeren er underlagt de samme overordnede principper om upartiskhed som andre programmer.

Det programmæssigt ønske om at "udfordre" skal også i et kulturprogram ske inden for rammerne af upartiskhed og balance.

Klagers andet punkt drejer sig om, hvorvidt klager har fået et tilstrækkeligt svar. Redaktionschef Dorte Palle Jørgensen giver et svar, hvor hun refererer hensigten med programmet og værtens rolle, en hensigt om at drøfte balancen med værten, og endelig anviser hun klager en mulighed for at anke, hvis han ikke er tilfreds. Enkelte sætninger kan være svære at afkode, hvis man som udenforstående ikke kender P1's koncept. Redaktionschefen holder sig til det koncept, som P1 har lagt over programmet, men problemet er et andet – at dette ikke hjemler et så vidtgående holdningspræg, som var tilfældet her. Overvejende finder jeg svaret acceptabelt, og jeg giver ikke klager medhold i den del.

Konklusion og sammenfatning

Programmet "I Dybeste Taknemmelighed", som blev sendt den 18. juli 2016, var i kraft af værtens introduktion og afslutning partisk. Jeg er i den forbindelse uden viden om, hvorvidt værten personligt deler de holdninger, der han som vært udtaler, men værten fremstår som personificeringen af programmet gennem sin introduktion til temaet og sin afslutning på programmet.

Speaken indeholdt en sarkasme og ironi, så det kom til at fremstå som en negativ kommentar ikke bare til den aktuelle indkvartering af asylsøgere i telte i Thy, men hele den aktuelle danske udlændingepolitik. Samtidig hviler programmet på en ikke-dokumenteret antagelse om, at de omtalte indkvarteringsforhold ramponerer et ry i udlandet, som vi menes at have fået tilbage fra jødernes flugt under Besættelsen over Øresund. Endvidere foretager programmet – repræsenteret ved værtens stemme – en sammenstilling af den civile ulydighed imod Samarbejdspolitikken under Besættelsen og et muligt "civilt opgør" med den førte udlændingepolitik i dag, hvilket også må siges at være holdningspræget og partisk. Selv om Radioklassikerens koncept levner værten et frirum til at "kommentere" og "udfordre", vil sarkasme som i dette tilfælde være at gå for langt i forhold til de grundlæggende bestemmelser om upartiskhed i DR's etik. Sagen peger på, at der savnes en nærmere definition af, i hvilket undtagelsesvis sammenhænge og under hvilke betingelser, værter på være "holdningsprægede". Klager får medhold i den del af klagen.

Redaktionschefen har givet klager et acceptabelt svar, om end det sprogligt kan være svært at afkode. Svaret siger på den ene side, at P1 selv har defineret, at

værter må have "kant" og "udfordre", men på den anden side gik værten i den konkrete situation for langt, og derfor vil redaktionschefen drøfte sagen med værten. Svaret rummer også en anvisning på, hvordan sagen kan ankes, så jeg deler ikke klagers opfattelse af, at redaktionschefen forsøger at "sylte sagen."
Klager får ikke medhold i den del af sin sag. Så samlet set får klager delvist medhold i sin klage. Jeg opfordrer redaktionen til snarest at bringe en beklagelse på siden "Fejl og Fakta" som er i overensstemmelse med denne konklusion.

Jesper Termansen, den 20. september 2016